

Delavci v mestu Melbourne v Avstraliji grade barikade z vrečami peška, da zavarujejo važne zgradbe pred japonskimi bombniki.

Spisi, ki bodo v Majskem Glasu

Dogodilo se je, da bo letos Majski Glas kolikor nam znano, edina slovenska in jugoslovanska revija, ki bo izdana k proučju mednarodnega delavskega praznika. Drugi naši delavski listi v Severni in Južni Ameriki bodo bržkone imeli k Prvemu maju članek ali dva, a tam če pa so jih zadušili. Namreč naše liste in vse.

Na sotrudnikih bo letošnji Majski Glas spet izredno bogat.

Med njimi so naši priznani književni kulturni delavci, in pa agitatorji in društveniki.

"Zarez iz Čičarne" je satira, ki jo je v ta Majski Glas prispeval IVAN MOLEK. Fina skica, ki bo marsikom veliko posvedala.

"Casovni utrinki" je daljši spis, ki ga je priredil ETBIN KRISTAN. Prečitate, pomilite z avtorjem in nato sodite. Tisti, ki so z veličino njegovih člankov seznanjeni, bodo kar v naprej vedeli, da je tudi ta mojstrsko delo.

Spoprijeli smo se z Japonci. Oziroma so nas oni zagrabilni za vrat in se jih bo treba prilično otepati, predno bodo ugnani. O njih ima zelo informativen spis, obogaten s podatki, ZVONKO A. NOVAK.

O politični akciji ameriškega delavstva razpravlja ANTON GARDEN. Poglibil se je v razne plosti in smeri in nedvomno mu bo vsakdo priznal, da je stvar izredno dobro nastudiral.

"Grbasta dolina in njeni ljudje" je skica, ki v pisani besedi pove, čemu je med človeštvo toliko stvari narobe, čemu pogoriča, močvirja in razna druga zla. Priredil jo je JOHN OLIP, ki se v Majskem Glasu že dolgo ni oglasil.

"Kontrola cen in inflacija." Koga izmed nas ne bi zanimal ta predmet. Obdelal ga je v poljudem spis za v ta Majski Glas MATT PETROVICH.

"Ljudje in vojna" — to je študija, kakor pove že naslov, in spis jo je redni sotrudnik Majskega Glasa ANTON SLABE.

"Divja stavka." Kaj pa je to? Ze veliko jih je bilo in eno izmed njih, v kateri so bili udeleženi zgolj Slovenci, opisuje v tem Majskem Glasu FILIP GODINA.

"Moj prijatelj Janez" je povest "vandrovca" in njegovega prijatelja, a le eden izmed njiju je prišel iz težav onih, ki bi radi živel, pa ni vsakemu dano. Napisal je to stvar JOSKO OVEN, in zagotavljamo, da bo čitateljem prav ugajala.

"Kaj je bilo in kaj ni bilo pri Zarji in v drugih naših vrstah," je članek, ki ga je iz raznih notic združil v celoto LEO POLJKER.

"Pisati o pameti dandanes je težavno, nehvalezeno." To je "spravil" skupaj naš waukeganski satirik MARTIN JUDNICH. Jako dobro, kratko in jedrnato, kakor je včasi že poudarjal v svojih dopisih.

Marsikomu izmed čitateljev je znano o naših starih ljudeh, ki so prišli ob vse, bili brez svojcev in morali v ubožnice. Opisuje jih ANTON SHULAR.

"Mi in Rusija." Članek pod tem naslovom je napisal FRANK ČESEN. Morda ne bo vsakemu vič, a je dobro priprijeti v prepričevalno zagovarjan.

"Tako so sklenili" je filozofična zgodba, nanašajoča se na sedanje tragedijo človeštva. Avtor tega zelo fino zamisljenega članka je LOUIS BENIGER.

"Moderni brlogar." Kaj pa je to? Citali boste v Majskem Glasu, kako močno je KATKA ZUPANČIČ v tej povesti ozigosala vse one, ki verujejo v starokopitnosti vsakih sort in trošilo čas, zdravje in denar v "tavernah".

Močno zgodbo o prvomajski slavnosti iz nekdanjih dni — spomin nanjo pač — ima ANTON VIČIČ.

Silne razlike v razpošiljanju novic med nekdaj in sedaj bo tudi prav tako zanimiv spis.

Kajpada bo Majski Glas bogat tudi na drugih prispevkih. V njem bo spis o DRAŽI MIHAJLOVICU, članek LOUISA ADAMIČA o vlogi Jugoslavije v tej vojni, o ETBINU KRISTANU in še marsikar drugega, kar vas bo zanimalo.

To je le vsebina, ki je bila zbrana v letošnjem Majskem Glasu do zadnje sobote. Stane posamezen iztis samo — 25c. Koliko truda so vložili tu omenjeni ljudje, in pa tisti agitatorji, ki ne bodo nikoli nikjer omenjeni, da sploh moremo Slovencem imeti tako publikacijo. Naberite kaj naročnikov zanjo, ako imate priložnost.

Gandhi na primer je dejal, da ni razlike, pod kom si zasužen. Kar pomeni, da je vseeno, če si pod angleško, ali pa pod japonsko vlado. Toda sedanji voditelji vseindijškega kongresa je hitro odgovoril, da je Gandhi morti.

"Edino sužnji," je dejal sedanji voditelj vseindijškega konгрesa, "pravijo, da jim je vseeno, kdo je njihen gospodar."

Angleški pogoji nesprejemljivi. Toda tudi ta, ekstremno misleč človek, v ambicijach za osamosvojitev od Anglije ne sanja, nego je izjavil, da bi bila katastrofa, aka pade Indija iz pod podlago vseindijškega kongresa, ali bolje, njegovem oratorstu.

Glasbeni spored je bil istako izborn. Zares prav lep. Prireditelji so se potrudili za vse to in za postrežbo.

Tujejezično časopisje postal predmet, ki se mu slabo obeta

Ker je bilo mnogo tujjezičnih časopisov v tej deželi do 7. decembra urejevanjih v prid fašizmu, in tudi precejšnje število takozvanih komunističnih listov do 22. junija proti Rooseveltu enako fanatično napetih, se sedaj v Washingtonu posvetujejo, kaj naj se ukrene proti njim. Komunistični listi so to nevarnost predvidevali ter si že pred enim letom spremnili imena in lastnike. Komunizem so po 22. juniju popolnoma ospustili in prav tako preko noči so nehal napadati Roosevelta.

A slab duh so le pustili za sabo, ki ga sedaj pihajo razni odgovorni in neodgovorni ljudje, pa fanatiki, proti vsemu tujjezičnemu časopisu. Ker vsega ne bodo mogli zadušiti, priporočajo, da se naj najprvo zaduši nemške, italijanske in japonske časopise, ako slednjih še kaj izhaja v tej deželi. Ekstremisti pa so zato, da se ugonobi več tujjezične liste.

"Naj se to zgoditi polagoma" priporočajo nekateri.

Naj se uvede sistem licence. Le tisti časopisi, ki ga bodo dobili, naj se izhajajo, drugi bodo moralni avtomatično prenehati.

Nekaj sličnega je bilo glede tujjezičnega (pa tudi angleškega) časopisa v prejšnji vojni in očividno je, da se enak ali pa še hujši proces ponovi v sedanji vojni.

Čudne reči se gode v Mussolinijevi deželi

Kakor prihajajo poročila iz Berlinja, se prične v deželi citron in Mussolinijev spet popolnoma nova doba — doba klobukov, ovratnikov, kravat, rokavic itd. — na listke. Brez teh pa treba hoditi fašistom brez klobuka, slamnika, ovratnika, kravate, rokavice in drugih takih reči, ki jim Lahij že prej niso bili bogje keko privajeni. Menda ni več daleč doba, ko bo treba nesrečnim Italijanom živeti brez hlač, če ne bo lisika. Tako zmagovala in pobožna dežela, pa morajo ljudje dobivati vse — od polente do srajce — le na listek! Pobratimija s Hitlerjem je Italiji prinesla le revščino, bedo in sramoto.

Pogon za nevpisanimi inozemci se je začel

Kakor se sporoča, so začele zvezne oblasti že loviti po Chicago in njegovi okolici sovražne tujce, ki se niso potrudili, da bi se zbrali za istovetnice, kakor to zahtevajo obrambne odredbe. Ceni se, da je več kar 4.000 sovražnih tujcev v čikaskem področju, ki se niso zglašili pri zveznih oblastih.

Kdor se ni zglašil in vpisal za tujca v smislu zveznih obrambnih odredb, ga čaka sodno postopek in pripom, kadar pride oblasti v roke.

V celiem se je zglašilo v čikaskem območju 41,871 sovražnih tujcev za istovetnice.

v istem taboru, a so mu ob tej priložnosti vendarle izrekali iskreno vzradoščenje, da je še med nami in mu želeli, da še dolgo ostane med nami in pa še neprjetno priporočilo, da naj še in še dela.

Oni od CU in drugi, ki so pomagali, so bili vzradoščeni, ker se jim je napot v vsakem oziru posrečil.

Brkone Kristan ni pričakoval, da mu bo v tej deželi kdaj priprejeno tolikano slavlje v priznanje za zasluge, ki si jih je iztekel v življenju in si jih še vedno žanje — ne zase, nego

LETOŠNJE VOLITVE IN NJIHEN PRAVI POMEN

NESOGLASJA GLEDE POLITICNE IN OBRAMBNE AKCIJE MED INDIJSKIMI STRUJAMI VZLIC NEVARNOSTIM, KI JIM PRETI. — ZAOBLJUBE ZA SODELOVANJE Z ANGLIJO PROTIV JAPONSKI

Včeraj so se vrstile v državi Illinois primarne volitve. Kakšen je bil upeh v njih, še ni bilo znano, ko je šel ta list v tisk. To bo poročano v prihodnji številki. Vsekakor pa so bile to prve letošnje volitve, v katerih je šlo poleg drugih javnih služb tudi za one v zveznem Kongresu. Illinoisu bodo sedaj sledile še druge države s primarnimi volitvami in konvencijami, na katerih bodo do konca meseca septembra izbrani kandidati za Kongres in državne urade, da pridejo na prve splošne volitve v drugi svetovni vojni. Tiste volitve padajo na dan 3. novembra v 47 državah, a v državi Maine pa na dan 14. septembra.

Vojna edino vprašanje v teh volitvah

Vojna je glavno vprašanje v letosnjih volitvah in tako tudi v primarnih. Vsak kandidat, pa naj bo to za v senat ali poslansko zbornico, se ponuja svojemu volilistvu na podlagi tega, kar je še storil ali kar misli storiti v pospeševu vojnih prizadevanj za zmago v vojni in kar najkrajšem času in ob najmanjih izgubah človeških življenj in gromnih sredstev.

Delavsko vprašanje tudi na površju

Prav sedaj gre v Kongresu za vprašanje, kako pospešiti izdelovanje vojnih potrebi, kakor bojni ladj, letal in druge vojne opreme.

Tisti, ki so bili že odnekaj nasprotniki delavskega gibanja, v zboljšanju delavskih razmer, se z vso silo poganjajo za odpravo štirideseturnega delavnika na temen, da prevede delavce v njeni sili.

Vsak kandidat, ki se ogrevata

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Čemu nima delavstvo svojega časopisja?

Tednik "Labor" v Washingtonu razkriva multimilijonarje, ki v svojem časopisu udarjajo po delavstvu in sejejo zmedo in nezaupanje, namesto da bi pomagali v vojnih naporih za zmago težej deželi.

"Labor" ima okrog milijon cirkulacije, kar je malo v primeru z razširjenostjo kapitalističnega časopisa.

Eksekutiva AFL je izprevidela, da je do čitateljev treba nekako priti, in ker glasila unij mase ne dosežejo, je začela oglašati proti kapitalističnemu konfederativu na unije v kapitalističnih listih. To je draga, a menda edini način, da se doseže maso.

Nad 11 milijonov delavcev je v unijah. Kapitalisti pravijo, da je v času sedanjega oboroževanja dobila AFL od delavcev 30 milijonov dolarjev članarine. Ne vedo pa, koliko so dobile v istem času unije CIO.

AFL dokazuje s številkami, da so bili povprečni člani unij na vsakega organiziranega delavca majhni. In veliko tega denarja dobesedno v obliki podpor. Nekatere unije plačujejo tudi prismrtnine.

Vsota \$30,000,000 v tej deželi za gibanje kar je AFL ni velika. Marsikaka korporacija ima vsako leto toliko in več dobička, česar pa čitateljem ne brenkajo na veliki zvon.

Ameriške unije imajo v tej vojni priložnost spoznati, da jim je potrebno lastno časopisje. In enako jim je treba spoznati, da bo njihen tisk kaj zaledel, če bodo unije imele tudi program s socialistično ideologijo. Samo zabavljati kapitalistom, ob enem pa ne vedeti, kaj hočemo boljšega od kapitalizma, to nam nič ne pomaga. Kajti potrebno je vedeti ne samo česa nočemo, nego tudi kaj hočemo.

PROLETAR

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA V Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAR

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAR

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Razredni boj in vojna

Kadar smo vsi v stiski, pravijo, bi morali "vsi skupaj držati". To še posebno poudarjajo veliki časopisi v tej deželi. Kakšni "veliki"?

Vsi njihovi poudarki so naglašeni na način, da skupnosti v naporih za zmago ne more biti, če bo organizirano delavstvo vztrajalo ob 40-urniku in zahtevalo plačo in pol za nad čas in dvojno ob nedeljah in praznikih.

Kar na vso moč godijo, da izgubljamo vojno vsled sebičnosti — delavcev!

Stavke jim očitajo in nič ne pomaga, ako vladni ljudje dokazujo, da nas ne ovirajo v produkciji, ker jih v času od kar smo v vojnih naporih ni več, in prej pa so se dogajale le, ker menda imajo tudi delavci pravico živeti kakor ljudje in si k temu primerno urediti z delodajalcji svoj položaj.

Čemu naj bi bili kar naenkrat delavci krivi, ako nam vojna sreča ne gre po zmagoviti črti in smo sedaj že še v obrambi?

Kako to, da si upa kdo unije dolžiti zamud produkcije, ko pa je dokazano, da so posebno unije v masnih industrijsih bile med prvimi, ki so predlagale znanstvene načrte, da se jih pospeši.

Delavcem očitajo, da prejemajo več, kakor vojaki, in nešteoto delavcev je, ki se ujamejo tej demagogiji. Saj vojna vendar stane! In kdo jo plačuje? Mar delodajalci, ki žive od striženja kuponov ali obresti? Ali tistih sto milijonov in več ljudi, ki delajo v industriji in na farmah?

Ravnatelji, ki prejemajo za brezdelje po 40 tisoč dollarjev na leto, mnogi nad sto tisoč in več, in še dividende, ter ves komfort, ki ga jim more nuditi današnja tehnika, plačujejo propagando, katere edini namen je pod kinko vojne zrušiti vse, kar si je delavstvo pridobilo ne samo od kar je nastala kriza leta 1929, nego skozi vsa prejšnja leta.

Patrioti v palačah očitajo dostojne mezde onim, ki delajo zanje, blatio jih njihne organizacije in jih slikajo za zavoro, ki nam prepričuje zmagati v vojni. Delave se iz tega že za prihodnje volitve lahko kaj nauče, ako hočejo.

KENOSHA

Pri občinskih volitvah v Kenosha 7. aprila so delavci izgubili mandate. Unijško gibanje v Kenosha je postalno znano po vsej deželi vsled sloge med unijami AFL in CIO celo v času, ko so si stale drugod sovražno nasproti.

Unije obeh skupin so imele sijajno zaslombu v tedniku Kenosha Labor, ki ga je upravljal in urejeval Paul Porter, bivši delavski tajnik (Labor Secretary) socialistične stranke. Postal je v tem poslu jake izurjen, zgradil in Kenosha močan unijski list, in bil je vodilna osebnost v gradnji delavskoga političnega gibanja v tem drugem največjem wisconsinskem mestu. Dasi je bil prva leta, ko je delal v uradu soc. stranke, militant (kakor so jih nazivali), se je v skušnjah učil, da besede niso vse. Ko je nastala vojna, so mu prijatelji skomandirali vladno službo. Odsel je v Washington. In tam, ali kjer že, je v nekem uradu utihnil.

V Kenoshi ni bilo nikogar, ki bi ga nadomestil. "Kenosha Leader" je nehal biti zanimiv list. Ljudje pa so si pravili: "Poza se, Pavla Porterja ni več tu."

Kakor list je zagazila v Kenosha vsled pomanjkljivega vodstva tudi delavska politična akcija. Volilci so si o vsem tem mislili svoje in 7. aprila letos glasovali za povrnitev v staro politično atmosfero . . .

Paul Porter ni storil prav, ko je pustil svoje odgovorno mesto ravno ko je bil v delavskem gibanju najbolj upoštevan. Služba, ki jo ima sedaj pri zvezni vladi, je nedvomno važna, a prejšnja je bila še vežnejša. Ni zameriti toliko bivšemu milwaukeežužupanu D. W. Hoanu, da se je odzval, ko so mu ponudili delo pri vladi. On je bil poražen, pa je moral na kaj drugerja misliti. Porterju tega ne bi bilo treba.

Ni sicer na popolnomu krovu, da je šla sedaj v Wisconsinu tudi Kenosha v konservativni tok, a bržone, če bi bili ostal na svojem mestu, bi ga delavci spoštovali in mu sledili naprej. Ni je slabše stvari kot kadar se delavski vodja ujame v takozvanem "boljšo službo", ki mu jo kdo nudi. Niti narodni obrambi ne bi mogel Paul Porter koristiti več kakor pa bi, če bi ostal na nehvaležnem mestu socialističnega agitatorja. Reg, da se je nad svojo stranko razočaral, a vedeti bi tudi moral, da je pomagal onim, ki so jo tirali v takšno stanje! Nato jih je grajal, izstopil iz njene eksekutive, obsodil Thomasovo-Kruegerjevo protizvezniško kampanjo, in si pridobil s tem ugled. Vabe v zvezno službo pa ni mogel premagati.

Kenosha, drugo največje mesto v Wisconsinu, je spet kjer je bilo pred delavskimi zmagami in unijško gibanje v nji je izgubilo svoj prejšnji zanos.

Slika iz bojevanja na ruski fronti v minuli zimi, ki pa za nemike čete ni še izginila in Rusi pravijo, da tudi v poletju ne bo. Odločili so se na vsak način držati besedo.

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Domäce vesti

Minul pa je tmesec, dva — tri, deset — in rusa rdeča armada je še vedno v boju in nezdrobljena, čeprav jo je Hitler z besedami že davno stril. In verjemite mi, da je Hitler vrzel v Rusijo ne samo svojo armedo, katero je bila do takrat nepremagljiva, ampak vse kar je mogel pobrati v Evropi. Danes se je mišljeno o Rusiji in njenih ljudeh precej izporebnilo. Morebiti nismo čitali pravih knjig o nji? . . .

Na daljnem vzhodu gre bolj počasi. Ameriške in filipinske čete na Bataanu so se hrabro borile do konca. In Avstralija se pripravlja na obrambo. Ali v Burni zavezniških ne gre tako dobro. Japonci so dobili z Malajji, Singaporum in Javo vse ugodnosti letalskih in ladijskih oporišč, katera so z luhkoto pridobili. Da ni bilo vse v redu z angleško kolonialno upravo v teh krajih, priznavajo Angleži sami. Ali po toči zvonti je prepozno. Večni umiki in nezadostna zračna obramba — ter sovraštvo domaćinov do svojih belih gospodarjev, je Japoncem olajšalo delo. Danes so Japonci blizu velikih petrolejskih vrelcev, oziroma so jih mnogo že vzel, in dospeli so do praza Indije.

Izmed vseh državnikov, kar si jih je kdaj naložilo in imelo težko in skoro neizvršljivo delo mislim, da si ga je še posebno težkega naložil Stafford Cripps. Govoriti o svobodni Indiji, ko je sovražnik že na njenem pragu — o nečem, kar so Indijci zahtevali že več kot šestdeset let, je v resnici težka stvar. India, s svojimi milijoni budistov, bramincev, mohamedancev — in več kot šestdeset milijonov nedotakljivih! India, dežela največjega bogastva in največje mizerije — kjer človek iz višje kaste ne sme govoriti z človekom v nižji, kjer vladajo fantastično bogati princi, svojimi mestni, privatnimi armadami in templji. Pisati o tej deželi, v kateri so Angleži gospodarji že več kot sto petdeset let, bi vzelio knjigo. Da ji niso zagotovili saj kolonialne slobode že prej, so imeli menda svoje vzroke. Ali imeti 400.000.000 ljudi za sovražnike ali prijatelje, to je za zavezničke dežele velikansko vprašanje in silne važnosti. Cripps je dobil načelo, da jih je ponudil popolno svobodo, ki bo popolna po zaključku vojne. Obljubil ji je status, kot ga imata Avstralija in Kanada. Zadel je pa že v začetku na velike težkoče. Indijski voditelji kot Gandhi, Nehru itd. so zahtevali, da se da Indiji takoj popolno samoupravo in tudi vodstvo nad njeno obrambo. Slednje je Anglija hotela obdržati v svojem področju, potem pa tudi v rokovanju pod angleškim poveljstvom, tudi v Indiji do konca vojne. Stafford Cripps je imel v teh pogojanjih težave in jih bo še mnogo za Anglijo in Indijo. Ja-

Indija

Izmed vseh državnikov, kar si jih je kdaj naložilo in imelo težko in skoro neizvršljivo delo mislim, da si ga je še posebno težkega naložil Stafford Cripps. Govoriti o svobodni Indiji, ko je sovražnik že na njenem pragu — o nečem, kar so Indijci zahtevali že več kot šestdeset let, je v resnici težka stvar. India, s svojimi milijoni budistov, bramincev, mohamedancev — in več kot šestdeset milijonov nedotakljivih! India, dežela največjega bogastva in največje mizerije — kjer človek iz višje kaste ne sme govoriti z človekom v nižji, kjer vladajo fantastično bogati princi, svojimi mestni, privatnimi armadami in templji. Pisati o tej deželi, v kateri so Angleži gospodarji že več kot sto petdeset let, bi vzelio knjigo. Da ji niso zagotovili saj kolonialne slobode že prej, so imeli menda svoje vzroke. Ali imeti 400.000.000 ljudi za sovražnike ali prijatelje, to je za zavezničke dežele velikansko vprašanje in silne važnosti. Cripps je dobil načelo, da jih je ponudil popolno svobodo, ki bo popolna po zaključku vojne. Obljubil ji je status, kot ga imata Avstralija in Kanada. Zadel je pa že v začetku na velike težkoče. Indijski voditelji kot Gandhi, Nehru itd. so zahtevali, da se da Indiji takoj popolno samoupravo in tudi vodstvo nad njeno obrambo. Slednje je Anglija hotela obdržati v svojem področju, potem pa tudi v rokovanju pod angleškim poveljstvom, tudi v Indiji do konca vojne. Stafford Cripps je imel v teh pogojanjih težave in jih bo še mnogo za Anglijo in Indijo. Ja-

ponska nevarnost je Anglijo primorala, da se je končno le odločila za resno zbljanje z Indijo. Izpoznała je, da ji je njen prijateljstvo potrebno, kajti po starih načinih ne gre več.

Naše aktivnosti

V soboto 4. aprila smo imeli otvoritev novih prostorov Jugoslovenskega hranilnega in posojilnega društva. Da to omenjam je vzrok, ker je to društvo tesno zvezano s slovensko kolonijo ne samo ekonomsko, ampak ker se je načrtnost čudovito odreslo verig depresije, v katerih se je nahajalo pred osmimi leti. Ne samo, da smo v eni izgatke, nego smo napravili tudi velik korak naprej. Finančno je društvo popolnoma solventno ter imamo državno zavarovanje vlog. Glavno priznanje gre tajniku Donaldu Lotrichu, in pa tudi direktorju za dobro gospodarstvo in za pridobitev zaupanja vlagateljev, med katerimi je zelo veliko naših so-drugov.

Novi prostori, kateri so v lastni društveni hiši, so zelo moderni ter opremljeni z vsem potrebnim za boljšo postrežbo ljudem.

Na zadnji eksekutivni seji JSZ smo precej razpravljali glede zvišanja števila naročnikov. List je dober in izbornu urejevan. Vse kar rabijo vsaj tisoč novih naročnikov. Vprašanje nastane — kako jih dobiti?

Včasih smo imeli dobre potovne zastopnike. Imamo jih nekaj še danes, ali pre malo, da bi zamašili vrzel. Treba bo agitacije med sodržnimi samimi po naselbinah, ter od hiše do hiše. Je v resnici težavno. Vse se draži in uprava le z veliko težavo pokriva izdatke.

Razpravljali smo tudi o raznih religijah: o ruskih in jugoslovenskih — in smo zato izvolili poseben odbor, da izdela potrebno izjavilo. Ob enem smo delegirali urednika Zaitza, da se udeleži banketa v počasju Etničnega Kristana v soboto 11. aprila v Clevelandu. Vsi tisti, kateri se ga nismo mogli udeležiti, pa želimo soderži Kristanom — odkritosrčno—SE MNOGO LET!

Ujeti nemški vojak pričoveduje . . .

Moskva, 7. apr. (ONA-JIC). Mlad nacijski vojak, ujet na ruskem bojišču je pripravoval o stanju v raznih evropskih zasedenih deželah, kjer je bil z nemško vojsko. O Srbiji, kjer je bil lanj jesehi, je dejal:

"Zakleta dežela. Upor vse povsod. Iz naše čete so v zadnjem tednu, ko smo še bili tam, ubili šest vojakov. in jih pet najst ranjih. In ravno toliko jih je izginilo. Vsako hišo smo morali preiskati. Včasih smo našli v divjino Dinarskih alp in se prisiljali upornikom, ki delujejo v južni Bosni. Številne smrtne obsođe prebivalstva niso mogle ustrašiti. Noben italijanski uradnik, edinega zaklada, ki ga je tam mogoče najti.

STALIŠČE AMERIŠKE VLADE SE NI NIČ SPREMENILO

Odbor, ki znova sklicuje vaselovanski kongres (vršil se bo 25.-26. aprila v Detroitu), poudarja v svojem oglašanju, da ga je odobrila ameriška vlada. Prvotno je bil sklican v Pittsburgh in nato preklican iz dveh razlogov: prvič, ker se mnogo najvažnejših slovenskih organizacij ni odzvalo, in drugič, vsled izjave ameriške vlade, da ne vidi rada gibanj, v katerih bi ameriški državljanji cepili svojo lojalnost in interesiranje med to in kako drugo deželo. Poudarja je, da ni protivna takim aktivnostim, kar se tiče nedorazvijanov, a za državljanje je pa najboljše in edino koristno, ake so v svojih naporih vsi osredotočeni na borbo dežele za deželo za poraz osca. Iz tega razloga je bil odložen tudi slovenski narodni kongres, ki bi se imel vrstit meseca februarja v Chicagu.

Cudno, da odgovor omenja le vzhodno Evropo! Slovani žive tudi v centralni in jugovzhodni Evropi. Vprašanje primorskih Jugoslovanov je "kontroverzni problem". Ko se je lani vnela o njemu polemika v dnevniku New York Times, med dopisom Jugoslovanom in grofom Sforzo, jo je imenovan list končno ustavljal z opombo, da mu je žal, ker se je pricela, in se oprostil omenjenemu Italijanu na način, kot da se zaveda, da je jugoslovanski dopisnik v Tihemu zahteval nekaj, kar v resnici ni jugoslovanska zemlja, nego italijanska.

Stališče zvezne vlade, ki se boji, da bi vsled takih vprašanj lahko nastal boj v ameriški javnosti, je razumljivo. Toda ako naj o njih molčimo, tedaj takih kongresov sploh treba ni. Vzdušno, da pa se vzlije željajoča v težljiva polemikam in gibanjem, tukajoča se vznajhajočim zadavem, ni mogočeogniti. Vlada bi jih sicer lahko prepovedala, kar pa ne bi bilo dobro, ne koristno, zato upamo, da se to ne zgodi.

Stanje v jugoslovenskih krajih pod Italijo

New York, 6. aprila. — "Nazionali Uniti" poroča direktno iz italijanskih protifašističnih vиров:

Po padcu Jugoslavije so italijanske oblasti izbrale v Črni gori odbor, katerega dolžnost je bila iti v Rim in ponuditi črniogorsko kneževsko kronske ceste, ki bi jo izbral italijanski kralj. Odbor nikdar ni dospel do Rima. Večer pred odhodom so nekatere člane odbora črniogorci ubili, drugih pa oblasti pri najboljši volji niso mogle najti, ker so zbežali, boječ se, da jih zadene ista usoda. Počasni je skoraj vse ozemlje Črne gore prešlo nazaj v roke domaćinov. Cetinje, glavno mesto dežele, so Italijani moralni nestokrat zavzemati, ker so jim ga rodoljubi in uporniki izbrali iz rok.

V Albaniji, kjer so vse, kar je bilo količaj vrednega, pobraли Ciano, gen. Cavallero in njegov zet Jacomin, je prebivalstvo sovražno razpoloženo. Izjavni o udanosti so bile vse izsiljene. Tako poročajo, da so nekemu visokemu duhovniku dali na izberi, naj se javno izreče za fašizem ali pa ga bodo naučili z nožem. Nič čudnega, da se je odločil

IGNAZIO SILONE:

LISJAK IN ŠPIJON

(Nadaljevanje.)

Neki dan je inženjer prvič zapustil sobo in je ležal v sadovnjaku na ležalnem stolu, ko sta prispele Caterina in Daniele skupaj iz Gordole. Inženjerjev glas je zadonel:

— Gospodina Silvia!

Caterina je obstala kakor prirasla. Približala se je ograji, ki loči vrt od ceste, in si je skušala ogledati moža, ki je zaklinal.

— Gospod Daniele, — je rekla nato, tresoč se po vsem telesu, — gospod Daniele, mož, ki ga imate v hiši, je špijon z Rike pane!

— Ali si znorela! — je vzliknil in povedal šivilji, kako so med njegovo odsotnostjo priseli moža v hišo.

Tedaj je stopila Caterina še enkrat k ograji in si še natančneje ogledala okrevajočega, ki se je pravkar šalil s Silvio:

— In vendar je! — je ponosna Caterina, — editi moram, se preden me opazi . . .

— Dobro, — je pokimal Daniele, ki je ves prebedel. — Povej Agostinu, naj pride jutri ob tej uri sem, bom že skrbel, da ga oni ne bo srečal.

Takoj nato je prišla k ocetu Silvinu in mu rekla:

— Ker je našemu ranjencu bolje, bi bilo lepo od tebe, če bi se z njim nekoliko pozabaval . . . Spoznal boš, kako finega v dobrega človeka je privedel slučaj v našo hišo! . . .

— Rad! Prav res me bo pogovor z njim zanimal — je odgovoril Daniele, ki je skušal prikriti razburjenje. — Danes bi lahko skupaj jedli . . .

Pri mizi je postal položaj nevzdržen. Gospodar kar ni mogel gledati, kako sedi ta moški med njegovima hčerkama. Zato se je opravil, češ, da mu ni prav dobro, in je odšel ven.

Pozneje so se ostali zopet zbrali okrog njega v sadovnjaku.

— Kaj pa je novega v časniki? — je vprašal dozdevni inženjer gostitelja. — Že nekaj

tednov nisem bral časnika... — Vsak dan se pripeti kaka tragedija — je odgovoril Daniele. — Včeraj se je zgordila v Franciji velika železniška nešreča, več sto ljudi je mrtvih! . . .

— Ali bo zmeraj tako ostanlo? — je vprašala Silvia.

— Ko sem bil še mlad, — je odgovoril okrevojčič — sem tužil upal v boljšo družbo, kakršna je ta, ki v njej živimo . . .

Daniele je vstal in zopet začel prekopavati vrt. Pomlad se je bližala in delo je klicalo. Močno je zasadil lopat v zemljo, stopil z vso težo svojega telesa z desno nogo nanjo in obračal zemljo. Za njim je mati Filomena z grabljami razbijala grude. Nad vrtom je ležal sladkoben duh po vlažni zemlji. Na izmučenem in vznemirjenem Danielovem obrazu so se bleščale velike potne kapljice. Okrevojčič je ostal na ležalnem stolu prav do večera, dokler se niso nad Monte Cenerijem zavetile prve zvezde.

— Tako dolgo je že, toliko toliko let, da nisem zrl v nebo! — je s tihim glasom dejal družini, ki ga je obkrožala. Silvia se je dvignila in se takoj nato vrnila z neko knjigo.

— Tu — je dejalo dekle — v prvem zvezku Tolstega Vojna in mir je prav nekaj sličnega. Prince Andrej je padel novembra 1805 bližu Pratzena v bitki med Rusi in Francozi. Ravnjen se je zgrudil na tla in Tolstoj piše o tem sledеče:

“Nato je zopet odprl oči v upanju, da bo videl, kako se je boj ob teh Francozov z artileristom končal, ali je bil rdečelasi artillerist umorjen ali ne; tudi bi rad vedel, ali so bili topovi zajeti ali rešeni. Toda videl ni ničesar več, razen nebo nad sabo, visoke nebo, ki ni bilo sedaj nič več jasno, vendar pa neizmerno visoko, in po njem so mirno plavali sivi oblaki. Kako tisto in mirno in veličastno je vse to, je premišljeval knez Andrej. Vse to kar nič ni podobno našemu tekanju, našemu kričanju in vojskovjanju. Tiho plavanje oblakov po tem visokem,

— Potemtakem so obsojeni ljudje da so si celo onostran smrti sovražniki? — se je zanimala Silvia.

— Je prepred med človekovo naravo, njegovo usedo in tem, kar napravi družba iz njega — je odvrnil okrevojčič. — V dneh, ki sem se v njih boril s smrto, me ta misel ni zapustila . . . Vsak izmed nas se vozi v svojem vlaku in vendar smo vsi v istem vlaku . . .

Mlađi Harry Burton je zdaj vzoren deček, to je dosegel novi

ELEKTRIČNI vodni grelec

Predstavljajte si me kot dobrega dečka! Naš novi električni vodni grelec pomaga, da je umivanje posode lažje in, da se pri brišanju iste le parkrat potegne preko nje, ko pride iz vode gorka in čista.

Glede predmetov, ki jih dandanes oglašamo

Predmeti, ki jih zdaj oglašamo, so omejeni na tiste, ki jih imamo na roki, ali na tiste, ki se dobe, ne da bi oviral vojno producijo.

Vsi ti so bili izbrani zato, ker njih normalna uporaba na domu pride ob času dneva, ko so naše električne možnosti več kot zadostne, da krijejo sedanjo zahtevo po sili za vojno produkcijo in za civilno uporabo.

Dalej menimo, da bo v večini slučajev njih uporaba ohranila moč in pomagala olajšati domače delo za potrebne vojne aktivnosti.

Ali so presenečeni? Stroški za gretje vse-vode za celi mesec so mnogo nižji, kakor smo računali. Pravzaprav stane le par centov na dan.

Vprašajte po naši brezplačni instalaciji — in liberalnih izmenjevalnih pogojih.

Nadaljnje podatke o električnih vodnih grecih vam da vaš trgovec, ali pa Commonwealth Edison Co.

Gašenje, ki ni nič pomagalo vzlic obilici vode

Japonci se poslužujejo v svoji invaziji različnih metod, nekaterih je celo boljše kakor nacije. Ljudem vse povsod obljubljajo svobodo, toda ko dočelo enkrat okupirajo, vzamejo vsa njena bogastva, ljudje pa naj si posmagajo kakor vedo in znajo. Gornje je slika iz Singapura, predno se je podal. Domačini in angleški posadki so pomagale gasiti mesto, uprava vodovoda pa je poskrbela, da vode ni zmanjkalo. Glavne cevi so počile, a že je bilo dovolj. Na predelu mesta, v katerem žive revniji v bornih kočah, je tudi razrazil ogenj, zaneten iz japonskih bombnikov. Domačini so gasili, stojeci do členkov v vodi, ki je na ulici nastala vsled razpoloženih cevi.

Plesna veselica pomožne akcije

Cleveland, O. — Javnosti je že znano, da se je organizirala krajevna postojanka za slovenski oddelki Jugoslovanskega pomožnega odbora tudi v našem delu mesta Cleveland, t. j. za okrožje Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd. Zadnja seja društvenih zastopnikov in odbora se je največ pečala z našo prvo prireditvijo v ta blagi namen.

Mešec je vzsel in s pravljčnim bleskom preplavil magadinsko ravinino.

— Mesec — je rekla Luisa — ima oči in nos kakor mi . . .

— To so gorovja in morja — poučila Silvia mlajšo sestro.

— Če gledajo prebivalci meseca ta hip na zemljo, se jim najbrže tudi ne zdi bistveno drugačna — je pristavil inženjer.

— Kaj so velika zemeljska mesta, če bi jih gledali z njega? . . . Od tam je Italija kakor vejica in Švica kakor majhna pika!

— Če gledamo od tam, kaj je Mussolini? — je vprašala Luisa.

— In kaj je Motta? (Giuseppe Motta, švicarski klerikalni politik, zelo nazadnjaški) — je vprašal Daniele. Vsi so se snejali.

(Konec prihodnjic.)

Novi urad Jugoslov hraničnega in posojilnega društva

Chicago. — To bi se čudili oni, ki so ustanovili leta 1919 pri Martinu Nemanji na Lincoln in 22. cesti Jugoslovansko hranično in posojilno društvo, ako bi morali biti v soboto 4. aprila v novem stanu te hraničnice in posojilnice in videti, kako se taki zavodi "mufajo", oziroma so se zmfufali iz salnov v "lastne urade".

Jugoslovansko hranično in posojilno društvo sedaj ima res lastni urad, o kakovrem ustanovitelji in pa direktorji že dolgo pozneje niti sanjali niso. Sedaj je posredilo to ustanovo izvleči iz finančnih zagat, pridobiti zaupanje vlagateljev in ustanovili so si urad, ki je posloplje to ustanove. Vrh tega so že pred meseci po nemalem trdu dobili tudi vladno zavarovanje vlog.

Omenjeno soboto je ob slavnosti otvoritev novega urada prišlo vanj nad 400 oseb. Tudi postreženi so bili in eden — John Rak je imel to srečo, da je dobil defense bond v znesku \$25.

Vsi so opremo urada pohvalno omenili in kot pravi tajnik, je dobila ta ustanova že prvi dan poslovanja v novem uradu tudi nad pet tisoč dolarjev novih vlog.

Komur v Chicagu to društvo ni še znano in bi rad kaj podatkov o njem, mu jih bodo v vsej dolžnosti, da se oglaši na 2610 S. Lawndale Ave. To je nameč novi urad Jugoslovanskega hraničnega in posojilnega društva. Vprašajte za pojavnila tajnika Donaldu J. Lotricha, ki imate namen prijeti z vlogo, ali pa če iščete posojilo.

To, da bo pomoč potrebna in nujna, se ne da tajiti in mi ameriški Slovenci moramo imeti za svojo narodno dolžnost to, da poskušamo vsak po svojih močeh prispevati svoj delež v ta namen, da želijo nekaj prispevati k pomoči za domovino svojih staršev. Brez pretiravanja se mora priznati, da so ta dekleta zelo delavnji. Pred kratkim so imeli te pridne mladenke naše slovenske krvi pridritev Ameriškemu križu v prid. Sledi so vselej in iskreno na delo, ki je prineslo kakih \$300 v ta lepi in blagi namen. Čast in vse priznanje tem vrlim dekletom kot mladim ameriškim Slovenkom!

Tako bomo tudi mi poskušali z iskrenostjo in ljubezljivo do stare doovine v srcu dosegli na svoji pridritev uspeh. In s poskrbivovalno pomočjo pa navzočnostjo vseh tistih, ki so dobre volje in plemenitega sreca, ga tudi bomo. Vi, ki imate še kakšna usoda zadene tedaj na staro domovino, čeprav je

venca v strašni nesreči in groznom spomanjkanju, le pride dne 2. maja v Slovenski delavski dom na Waterloo Rd. ter pokažite s tem, da ste plemenite slovenske duše, ki tako rade pomagajo nesrečnemu in siromakom.

Najvlijudnejše vas vabi odbor.

Jos. F. Durn.

Prostitucija po vojaških taboriščih

Niti eno samo vojaško taborišče v deželi ni prosto zlih posledic prostitucije. Tako je potvedala dr. Berta Shaffer, ki je izvrsevalna ravnateljica "Illinoiške socialno-higienične lige" in ki je preučila to vprašanje v 48 taboriščih.

Po njenem mnenju ne more prostitucija prinesi rešitve v prizadevanju za ukrotitev spolnega nagona, niti ne za odpravo spolnih bolezni med vojakimi.

Ob ta problemu se dasta rešiti le potem, če se držijo prostitutke proč od vojakov in pomorščakov, ne pa nasprotno, in če se nudi fantom več primerne razvedrila, v katerem se more razvajati nujna energija in ublažiti nujnih družbenih nagon.

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že sklenili naročiti Majski Glas?

PROSVETNA MATICA

V fond Prosvetne maticice so vplavala društva, klub JSZ in druge organizacije ter posamezniki v januarju, februarju in marcu 1942 kot sledi:

Številka in kraj društva	Vsota
2, SNPJ, La Salle, Ill.	\$ 6.00
5, SNPJ, Cleveland, O.	18.00
14, SNPJ, Waukegan, Ill.	12.00
21, SNPJ, Pueblo, Colo.	6.00
23, SNPJ, Cleveland, O.	6.00
33, SNPJ, Ambridge, Pa.	6.00
60, SNPJ, Lloydfield, Pa. (1941)	6.00
65, SNPJ, Breezy Hill, Kans.	3.00
81, SNPJ, Red Lodge, Mont.	3.00
82, SNPJ, Johnstown, Pa.	6.00
87, SNPJ, Herminie, Pa.	6.00
88, SNPJ, Moon Run, Pa.	6.00
89, SNPJ, Midway, Pa.	6.00
104, SNPJ, West Allis, Wis.	6.00
118, SNPJ, Pittsburgh, Pa.	6.00
121, SNPJ, Detroit, Mich.	9.00
122, SNPJ, Aliquippa, Pa.	6.00
124, SNPJ, Forest City, Pa.	6.00
142, SNPJ, Cleveland, Ohio (1941-42)	12.00
143, SNPJ, E. Helena, Mont.	6.00
147, SNPJ, Cleveland, O.	6.00
158, SNPJ, Euclid, O.	6.00
176, SNPJ, Piney Fork, O.	3.00
192, SNPJ, Milwaukee, Wis.	6.00
235, SNPJ, Newburg, Kans. (1941)	6.00
244, SNPJ, Kaylor, Pa.	6.00
258, SNPJ, Bellaire, O.	3.00
299, SNPJ, Walsenburg, Colo.	3.00
318, SNPJ, Baggsley, Pa.	6.00
325, SNPJ, Gowanda, N. Y.	6.00
333, SNPJ, Blaine, O. (1941)	6.00
388, SNPJ, Purgleove, W. Va.	3.00
397, SNPJ, Crested Butte, Colo.	6.00
450, SNPJ, Euclid, O.	6.00
454, SNPJ, Stockton, Mont.	3.00

• KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE •

KOMENTARJI

Soc. pevski zbor "Naprej" v Milwaukeeju je bil prisiljen za "nedolčen čas" prenehati. Vzrok je, "ker mu je vojna pobrala vse tenoriste". Poročalec je v pravem, a v Milwaukeeju je še mnogo tenoristov, ki se niso bili pozvani v armado. "Naprej" je bil svetilnik naselbine, njen družabni centrum, sila, ki je spajala vse, kar je bilo naprednega in v pomoč društvom naših podpornih jednot in v zvez ter klubu št. 37 JSZ, o katerem, kar se je odstranil od nas, nič več ne čujemo, dasi bi o njegovih aktivnostih v tem listu prav radi poročali, kot smo že takrat omenili.

Udarec za Milwaukee je tudi akcija za slovenski dom, ki se je že drugič tako klavrn obnesla. Posebno v tem slučaju, ko so ljudje prvotni obrok že zbrali, potem pa se iznašli v kočljivem položaju, da je treba vso te vrati nazaj. Frank Puncer je poročal v Prosveti, in ima dopis v tej številki Proletarca, da je bila zadava res jako neprijetna, za krvim poloma kupčije pa je označil Franka Zajca, lastnika dvoran SST. S tem smo čuli eno stran zvona. Prej smo brali, da će se v določenem roku zbore določeno vsto, postane SST Hall slovenski narodni dom v Milwaukeeju. Morda bo vsaj za razčiščenje v javnosti kaj pomagalo, ako tu di lastnik pove svoje.

Slovenci v Milwaukeeju so za razvijanje na kulturnem in društvenem polju veliko obetajoča naselbina. Oziroma bili so, dokler so v nji slovenski socialisti imeli voljo za delo. Vseso svojih aktivnosti in požrtvovalnosti so imeli tudi respekt, ne samo med naprednimi delavci, nego povsod. Ne morem si kaj, da ne bi reklo to kar sem vedno trdil: Mar je kje kaka "stranka", ki bi mogla nadomestiti delo, ki je določeno nam, slovenskim socialistom? Mi bi si vsepovsod socialistično gibanje lahko ohranili saj med nami in bi ga dal na razpolago gibanju v splošnem, kadar se obnovi, kadar smo ga vsakikrat prej.

Socialistom se ne more očitati, da smo bili kdaj "apizarji" napram Japonski, razen onim, ki so zgolj pacifisti pod socialističnim imenom. Ampak tudi izolacionisti in pacifisti, ki so bili v S. P., niso nikoli odobravali naše trgovine z Japonsko. Zalagali smo jo z žezealom, z oljem in drugim materialom, ki si ga je nabavljala za obroževanje. In sedaj se delajo tisti, ki so ga prodajali in kovali dobičke, za patriote, pa vprijejo, da so delave krivi našim do-

ne more biti izdatna. Treba se je torej pripraviti, da poslana pomoč tudi pride kamor je namenjena. To bo vzel še nekaj časa.

Joško Owen je postal reden kolonar Proletarca. Da bi le tudi ostal. Pred meseci je pisal zanimive dopise redno v ta list Frank Puncer (West Allis), prej tudi Martin Judrich. Ob slednjem sta sporočila, da jima je silno težavno utrgati si potreben čas, in to je upravičen razlog. Kajti če je človek preoblezen, ni prijetno sesti k pisalnemu stroju in kaj prida iztisnit iz glave. Naš reden kolonar — po našem sotrudnik ali kakor že, hočemo, je že precej časa Zvonko Novak. Nekaj tednov je enako sotrudnikoval Ivan Jontez. V tej številki na angleški strani smo dobili sotrudnico. Škoda, velika škoda je, da vsem tem ljudem niti za poštino in papir ne plačujeamo, kaj šele honorar, dasi so ga vredni.

"Hoardarje" v Kanadi češčajo bolj skrbi. Nedavno so trgovine oblek doble ukaz, da morajo sporočiti imena vseh onih, ki so si po 1. februarju kupili več kot eno obleko. V Angliji smejo vladni uradniki v vsako stanovanje v namenu, da pregledajo "hoardanje". Ako torej imaš kaj "nahordanega", si v skrbih pred tatovi in oblastjo. Če nimaš, pa je tudi sila težavno, ker imaš poleg skrb še pomankanje povrhu.

Velikanec je bila letos v Evropi le nadaljevanje Velikega petka.

V Moskvi se je pričel 4. aprila že drugi vseslovenski kongres. Prvi pod boljševizmom je bil tam pred osmimi meseci. Pred tem časom so časopisi v USSR označevali panslavizem za nekaj utopičnega, kar tudi je, razen ako lahko služi kakemu drugemu smotru pod znanko panslavizma. V tem slučaju ima namen usoglasiti slovanske narode v naporih za poraz hitlerizma, in to je dober namen. A Bolgarska, Slovaška in Hrvatska niso zastopane, čeprav so vse tri "svobodne". Le nekaj beguncev je v Moskvi iz teh treh del. Isto se lahko reče o drugih slovenskih deželah v Evropi, namreč o Češki, Poljski, Srbiji in Sloveniji. Tudi iz njih so tam le taki, ki so mogli zbežati pred nacijskim terorjem. To jih sedaj tudi druži, namreč begunce kot take,

Američani so se silno gnjavili, češ, kaj neki naša dežela počne, da ne pošle naši armadi na Filipine pomoći. Končno se je nekdo iz vladnih ljudi le odločil povedati: "Bo vzel časa, predno postanemo na morju premoč, da bomo mogli činiti transport. Kar se tiče pomoči Filipinom, pa je bilo tako, da je povprečno izmed treh ladij le ena dosegla cilj, dve sta šli na dno. Pomoč na ta način

Poročila o smrtih se v slovenskih listih množe. A navadno je v vsaki le običajna vest: Tako je bil star, doma je od tam in tam, in član je bil tega in telega društva. Zapušča toliko in toliko sorodnikov. Človek je živel 50, morda 60 in več let, delal v društvi, in se žrtvoval za to in ono. Ko umre, mu namešajo nekaj vencev, potoči se solz — odvisno je to od sorodstva, in tajnik društva ali kdo že v naslici napiše o pokojniku dopisnicu s par vrsticami in stvar je pri kraju. Prijatelj iz Waukegana piše: "Frank Mivška si poznal?" Naročnik Proletarca je bil in neko je bil tudi član kluba št. 45 JSZ. Umrl je za srčno hibo, star 53 let. Bil je oglaševalce v Majskem glasu in v Ameriškem družinskem kolegatu. Podpiral je našo stvar in naše ideje. Škoda ga je." — Malo je to povedanega o njem, a vendar več o njegovem značaju in delu, kot pa jih o naših pokojnikih običajno čitamo.

The Inter-Allied Review ima v izdaji iz dne 15. marca poročilo z naslovom "Slovenia Under German Rule" in podnaslov o verskih persekcijah. Slovenje je edina dežela, o kateri zamejna (slovenska) propaganda govori skoraj izključno o preganjanju in trpljenju duhovščine. Enako sestavljen je omenjeno poročilo. Duhovniki žive kot apostoli, pravi omenjeni članek, in preživljajo se le s tem kar dobe za maše. To je slabovo, a nedvomno se težko goodi tudi ostalemu narodu. Te vrste poročila le dokazujejo, kako močno je bil slovenski narod podložen duhovščini, in sedaj, v narodovi tragediji, pa jamra duhovščina največ o sebi. O narodu povedo poročila tu in tam, da se ga izganja, in da je mnogo ustreljenih. Do duhovnikov imajo tudi nacija toliko respekt, da jih ne pobijajo, nego so jih le pripravili ob kruh in udobje, dočim delavcem in kmetom v ničemer ne prizanašajo. Pobrali so vse vsem. In ker je cerkev največ poseodovala, se udarec nji najbolj pozna, trpljenje in glad pačijo vsi enako. Sedaj so vse eno. Med gospodom, delavcem in kmetom ni v tugobi in revščini nobene razlike.

O naselbini Sheboygan se v Proletarcu in drugih naprednih slovenskih listih poslednjih par let prav malo čuje. Bivši tamkajšnji župnik Rev. Černe je sebe morda res ugonobil, a vplival je pogubno tudi na tisto malo strojno, ki je bila napredna. Na vse to sem se spomnil, ko sem čital nedavno v dnevniku Milwaukee Post, da so bili v Sheboyganu pred 25 leti izvoljeni vse prejšnji socialistični odborniki v mestno upravo in poleg njih še trije novi socialistični aldermani. Sedaj ni tam menda ni socialistov. Nazadnje so torej tudi drugi v Sheboyganu, kar pa ni zasluga omenjenega župnika, nego drugih, ki so slično delovali in zavrljivo progresivno gibanje.

"Njiva" in "**"Slovenski List"**" v Argentini sta še v polemiki

sedanjim neuspehom na Pacifi-ku in v Aziji.

Kapitalistični listi in radio-komentatorji kar v naprej pod-udarajo, da vojaki nimajo 40-urnika, torej čemu naj bi ga delavci imeli! Kdo je bil kdaj vojak ve, da je eno, ako si vojak doma v povsem nekaj drugega na bojiščih. In na bojiščih in tam okrog tudi delavci nimajo 40-urnika. Bilo pa bi za poštevne ameriške zmage silno koristno, ako se bi tiste, ki proti 40-urniku najbolj vpijejo, prislili delati saj kakih 15 ur na teden, namreč delati, ne zavljati zoper delavce ter njihove organizacije.

"Hoardarje" v Kanadi češčajo bolj skrbi. Nedavno so trgovine oblek doble ukaz, da morajo sporočiti imena vseh onih, ki so si po 1. februarju kupili več kot eno obleko.

V Angliji smejo vladni uradniki v vsako stanovanje v namenu, da pregledajo "hoardanje". Ako

USODA LADJE V VOJNI

glede Primorske. Razdeljena sta glede naklonjenosti do zaveznikov. "Njiva" priznava, da očitek Slovenskega lista napram nji (glede "navodil od zunaj") ni bil zgrešen. Pravi "Njiva":

Zapisali smo že, da usoda Primorske, Jugoslavije in ostalih zasuhnjih narodov kakor tudi naša bitnost ali učinkovitost je uceljivo povevana z izdom danasne vojne.

Yozna vihra, ki je zajela skoro — da ves: se ne bo odločili v afriški puščavi in ne na Pacifiku, temveč na ruski zemlji. To je stvarnost, ki je niko ne more ovred. Ta je stvarnost ne prihaja morda iz kakih sentimentalnosti, temveč iz tehtnega razloga. V današnjem vojnem koncertu Rusija v prvi vrsti z njenimi savezniki igra na važnem glasiblu. In danes je edino ona sposobna stresti fašizem, kar tudi dejansko dokazuje, da se je nacifistična vojna mašina začela umikati pod udarci rdeče vojske.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorskih Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

Zadnjici smo v tej koloni citirali "Slovenski list", ki je svoje argumente tudi prepričevalno navajal in očital "Njivi", da se v njem tolmačenju glede osvoboditve Primorske in ostale okupirane Evrope moti. Tako vidimo, da se naselbina primorských Slovencev v Buenos Airesu ne more sporazumeti. Narode vsake skupine po svoje rešujejo na drugih bojiščih, kar jih na sličen način rešujejo tudi mi.

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

SLOVENCI

XX.

Med tem ko so se obmejne pokrajine razširjale, se je njihovo središče Koroško večno bolj zoževalo. Stara Karantanija je okoli l. 1000. obsegala ozemlje, vredno kraljestva. Razteza se je do Visokih Tur in Severnika (Semmeringa) pa do Krke in istrskega Krasa, od reke Rabé do Toplaškega polja. Dvesto let pozneje je bila Koroška vtesnjena med Karavanki in Ture. Na vzhodu ji je izven sedanjih deželnih mej še nekaj časa pripadala Savinjska marka, na zahodu pa Pustriška grofija tja do Izvira Drave. Vendar pa ni bila vez, ki je nekdaj družila Koroško z obmejnimi pokrajinami, popolnoma razrušena. Vojvode iz rodu Epenštajnov in Španhajmov so imeli obsežna posestva na Štajerskem in Kranjskem, kjer so izvrševali vladarsko oblast, njihne sinove in sorodnike pa dobitno tudi kot grofe v Gorici in Istri. Zlasti je med Koroško in Kranjsko še dolgo trajala politična vzajemnost kot zadnji ostanek nekdanje tesne zvezze vseh vzhodnih alpskih pokrajin.

Smelo se lahko trdi, da je bila Koroška na koncu 12. stoletja že slovenska dežela. Res je nemško naseljevanje zelo napredovalo, ali tuječi in domaćini so Koroško imeli za slovensko deželo ter ju tudi imenovali takoj. Ko pruski zgodovinar Helmold v 12. stoletju našteva slovenske rodove, navaja tudi "Korošce" ter jih loči od Bavarske. Njemu so "Korošci" isto kakor Slovenci, kar dokaže, da je Korotan še vedno veljal za središče Slovenije in da sta se obe imeni rabili za iste ljudi in iste pokrajine. Enako se v nekem zamjepisu iz 13. stoletja poleg češke, poljske, ruske in pruske dežele tudi Koroška imenuje "windisches Land" (slovenska dežela).

Rusi menijo, da bo Hitler ugnan v kozji rog že to leto, če bo primoran razpostaviti svoje čete na dveh bojnih frontah.

Položaj je ugoden za kaj tega in naval na evropsko celino na Angleškega možen.

Nad angleškim prevlom so zavezniki v zračni premoči. Kontrola nad severnim Atlantikom, po katerem se morejo dojavati vojne potrebuščine, je v njihnih rakah. Vodne zaprake so premostljive. Čete se dajo izkratiti v Franciji in če morejo te le malo raztegniti svoje postojanke tamkaj, se bo vojna v Evropi zasukala v povsem novo smer. Po zasedenju Evrope, ki je prežeta s smrtnim sovraštvom do nacijev, že kar vre. Angleški bombniki nad Parizom vzbujajo v francoskem ljudstvu upanje in radost. Čehi grenijo nacijem vse veselje s svojim odpornim vedenjem in poškodovanjem vsega, kar bi imelo biti nacijem v korist. Draža Mihajlović je s svojimi hrabrimi Srbi in Slovenci pa Hrvati Hitlerju strašno bodeč trn v peti.

Ponlad prihaja v deželo in veliki upi se porajajo v sreči podjarmljenih in zatiranjih ljudstev širom po nesrečni Evropi.

Zdi se, kakor da je vse pripravljeno na vstajenje, čigar najzačilnejša znanilka je zmagovita ruska vojska.

Razen vsega tega je bilo zadnji teden opaziti v ameriškem tisku naznani, v katerem je bilo povedano, da je prispeval na Angleški načelnik našega armadnega štaba in da je bil z

ujim tudi predsednikov zastopnik Harry Hopkins.

To nekaj pomeni. To pomeni veliko. Kajti nikakor si ne morem misliti, da bi sla omenjena Amerikanca v Londonu samo na uro gledat. Casi so iprezeni za kaj takega in najbrž se ne morem, če pravim, da nekaj iz tega, nekaj, kar lahko spravi Hitlerja in vse njegove pajdale v tako kašo, da se jim ne bo mogoče več izkobacati iz nje.

Upajmo, ljudje božji, upajmo! Vse dni se ni konec in letos se prav lahko zgodi, da doživijo nacija strašljansko razočaranje, a svet pa veličastno vstajenje. Upajmo in delajmo!

Nekaj domišlic

Premnogim so grablje ljubše kakor vite.

*

Na polju naše kritike se večkrat pripeti, da kotel ponvi saje očita.

*

Lažnivih kljukcev nikjer ne manjka in še celo v krogih, v katerih bi jih skoro ne mogel pritiskovati, naletiš nanje.

*

Tisti, ki se seda v tem ali onem društvu izvoliti ali izbrati za zastopnika te ali one ideje, da bo podpiral in pospeševal, a jo namestu tega podira in zatisira, je malopriden človek.

Oscar Godina
odšel v armado

Tajni Slovenskega delavskega centra Oscar Godina je odšel minuli teden k vojakom. Svoje poslovilno pismo ima na angleški strani v tej številki.

Kot smo že omenili večkrat

Oscar Godina

prej, je bil to eden izmed onih redkih fantov, ki so se zanimali tudi za naše delavsko gibanje in pomagali v njem. Tudi so redki taki starši, bilo med Američani ali med tujeroci, ki bi svoje otroke mogli voditi po potih svojega prepranja. Oscar Godina je torej v tem oziru "bela vrana", kajti ostal je med nami in aktivni član klubu št. 1, dokler mu ni bilo rečeno, da dobi novo službo, ki mu je dej Uncle Sam.

Zatemnitev Los Angelesa

Dne 8. aprila je bila v Los Angelesu odrejena zatemnitev mesta ob devetih in 3 minutah zvečer po vojnem času ob Tihem morju. Radij so utihnil ob 8:35 zvečer. Zatemnitev se je končala ob 1:54 ponoči.

Poleti potem, ko je bila za-

temnitev odrejena, je bilo me-

sto že v temi. Le tu in tam je

bila luč v tem ali onem poslopju, kjer so pisarne, in en ali dva

žara v daljavi, o katerih pa se ni vedelo, odkod prihajata.

Armadni častniki niso marali povediti vzroka za zatemnitve.

Mihajlovića hočejo ugnati

Iz Londona poročajo, da so nemške vojaške oblasti dobile v pest več sorodnikov Draže Mihajlovića, ki jih bodo pokončali kot talce, ako Draža ne prenehata s sovražnostmi.

Zdi se, kakor da je vse pri-

pripravljeno na vstajenje, čigar

najzačilnejša znanilka je zma-

govita ruska vojska.

Razen vsega tega je bilo zad-

nji teden opaziti v ameriškem

tisku naznani, v katerem je

bilo povedano, da je prispeval na

Angleški načelnik našega ar-

madnega štaba in da je bil z

ujiem tudi predsednikov zastop-

nik Harry Hopkins.

To nekaj pomeni. To pomeni veliko. Kajti nikakor si ne morem misliti, da bi sla omenjena Amerikanca v Londonu samo na uro gledat. Casi so iprezeni za kaj takega in najbrž se ne morem, če pravim, da nekaj iz tega, nekaj, kar lahko spravi Hitlerja in vse njegove pajdale v tako kašo, da se jim ne bo mogoče več izkobacati iz nje.

Upajmo, ljudje božji, upajmo!

Vse dni se ni konec in letos se prav lahko zgodi, da doživijo nacija strašljansko razočaranje, a svet pa veličastno vstajenje. Upajmo in delajmo!

Razbijanje mostov v vojnah starodavno sredstvo

Mostove so v vojnah že od nekdaj rušili. Toda od kar se vojna bolj in bolj izpopolnjuje, ima vsaka armada posebne inženirske oddelke baš v ta namen. Umikajoča se armada razstreli mostove za sabo, armada pa, ki je podi, zgrdi začasno nove, kakor predstavlja gornja slika, ko so nekje v Porto Rico ameriški vojaki na manevrib sagloma zgradili nov most.

Združeni pevski zbori
v pomoč bojevnikom
proti fašizmu

Cleveland, O. — Od povsod

čitamo poročila, da nastajajo razni odbori v pomoč onim, ki se bijajo proti fašizmu, kateri preti uničiti ves civilizirani svet. V ta namen se je osnoval tudi odbor jugoslovenskih pevskih zborov, ki naj bi aranžiral skupen koncert, čigar čisti preostanek gre v pomoč ruskemu, jugoslovenskemu in ameriškemu reliefu. Bilo je sklenjeno, da se ta koncert prirede redi 17. maja ob 3:30 popoldne v SND na St. Clair Ave. V tem odboru so zastopani pev. zbori "Zarja", hrvaški pevski zbor "Abrašević", pevski zbor "Složa", "Slovan", "Loška dolina" in srbski pevski zbor "Negus". Več zborov, ko to poročam, se ni odzvalo. Vstopnice v predprodaji so po 50¢ in pri blagajni 60¢. Vstopnice se razdelje med pevce in pevke in raznimi društvi, da se jih čim več prodaja. Po koncertu bo ples. Igral bo Trištarjev orkester. Vstopnina v plesu je 35¢. Večjordobnec o koncertu in programu bo priobčeno pozneje.

Odbor skupnih pevskih zborov apelira na vse zavedne ljudi, da mu gredo na roko, da agitirajo povsed in pokupijo vstopnice, da bo uspeh čim boljši.

Dolžnost nas vseh je, da pomagamo kolikor največ moremo k porazu fašistične pošasti, drugače bo ona nas.

Upoštevamo se posebno, koliko trpi ubogi vojak, ki se bori na frontah in tvega svoje življenje, ne le tvega, nego mora marsikateri tudi umreti za uničenje sovražnika, med tem ko mi, ki delamo v javnah, služimo denar na njegov račun. Ker ne moremo drugače pomagati, naj pa vsaj pomagamo s tem, da nabirammo denar, za katerega se bo nabavilo potrebščine, ki jih vojak potrebuje. Pripravimo se za ta večerjan koncert, da bo uspeh čim boljši.

Dolžnost nas vseh je, da pomagamo kolikor največ moremo k porazu fašistične pošasti, drugače bo ona nas.

Upoštevamo se posebno, koliko trpi ubogi vojak, ki se bori na frontah in tvega svoje življenje, ne le tvega, nego mora marsikateri tudi umreti za uničenje sovražnika, med tem ko mi, ki delamo v javnah, služimo denar na njegov račun. Ker ne moremo drugače pomagati, naj pa vsaj pomagamo s tem, da nabirammo denar, za katerega se bo nabavilo potrebščine, ki jih vojak potrebuje. Pripravimo se za ta večerjan koncert, da bo uspeh čim boljši.

Nato pojasni: Glavna in skoraj začasna neudobnost je, da ni dobrih potov. Drugače pa so same ugodnosti. Svet je ravnen in namaka ga nebroj potokov in mogočne reke . . . Je plodonosen, s čudežno rodovitnostjo in blagim podnebjem. Ni prevroč, a vendar dovolj topel, da raste na njemu vsakovrstno rastlinstvo tropičnega, napolitropicnega kakor tudi rastlinstvo severnega značaja.

Nato pojasni: Glavna in skoraj začasna neudobnost je, da ni dobrih potov. Drugače pa so same ugodnosti. Svet je ravnen in namaka ga nebroj potokov in mogočne reke . . . Je plodonesen, s čudežno rodovitnostjo in blagim podnebjem. Ni prevroč, a vendar dovolj topel, da raste na njemu vsakovrstno rastlinstvo tropičnega, napolitropicnega kakor tudi rastlinstvo severnega značaja.

Nato pojasni: Glavna in skoraj začasna neudobnost je, da ni dobrih potov. Drugače pa so same ugodnosti. Svet je ravnen in namaka ga nebroj potokov in mogočne reke . . . Je plodonesen, s čudežno rodovitnostjo in blagim podnebjem. Ni prevroč, a vendar dovolj topel, da raste na njemu vsakovrstno rastlinstvo tropičnega, napolitropicnega kakor tudi rastlinstvo severnega značaja.

Nato pojasni: Glavna in skoraj začasna neudobnost je, da ni dobrih potov. Drugače pa so same ugodnosti. Svet je ravnen in namaka ga nebroj potokov in mogočne reke . . . Je plodonesen, s čudežno rodovitnostjo in blagim podnebjem. Ni prevroč, a vendar dovolj topel, da raste na njemu vsakovrstno rastlinstvo tropičnega, napolitropicnega kakor tudi rastlinstvo severnega značaja.

Nato pojasni: Glavna in skoraj začasna neudobnost je, da ni dobrih potov. Drugače pa so same ugodnosti. Svet je ravnen in namaka ga nebroj potokov in mogočne reke . . . Je plodonesen, s čudežno rodovitnostjo in blagim podnebjem. Ni prevroč, a vendar dovolj topel, da raste na njemu vsakovrstno rastlinstvo tropičnega, napolitropicnega kakor tudi rastlinstvo severnega značaja.

Nato pojasni: Glavna in skoraj začasna neudobnost je, da ni dobrih potov. Drugače pa so same ugodnosti. Svet je ravnen in namaka ga nebroj potokov in mogočne reke . . . Je plodonesen, s čudežno rodovitnostjo in blagim podnebjem. Ni prevroč, a vendar dovolj topel, da raste na njemu vsakovrstno rastlinstvo tropičnega, napolitropicnega kakor tudi rastlinstvo severnega značaja.

Nato pojasni: Glavna in skoraj začasna neudobnost je, da ni dobrih potov. Drugače pa so same ugodnosti. Svet je ravnen in namaka ga nebroj potokov in mogočne reke . . . Je plodonesen, s čudežno rodovitnostjo in blagim podnebjem. Ni prevroč, a vendar dovolj topel, da raste na njemu vsakovrstno rastlinstvo tropičnega, napolitropicnega kakor tudi rastlinstvo severnega značaja.

Nato pojasni: Glavna in skoraj začasna neudobnost je, da ni dobrih potov. Drugače pa so same ugodnosti. Svet je ravnen in namaka ga nebroj potokov in mogočne reke . . . Je plodonesen, s čudežno rodovitnostjo in blagim podnebjem. Ni prevroč, a vendar dovolj topel, da raste na njemu vsakovrstno rastlinstvo tropičnega, napolitropicnega kakor tudi rastlinstvo severnega značaja.

Nato pojasni: Glavna in skoraj začasna neudobnost je, da ni dobrih potov. Drugače pa so same ugodnosti. Svet je ravnen in namaka ga nebroj potokov in mogočne reke . . . Je plodonesen, s čudežno rodovitnostjo in blagim podnebjem. Ni prevroč, a vendar dovolj topel, da raste na njemu vsakovrstno rastlinstvo tropičnega, napolitropicnega kakor tudi rastlinstvo severnega značaja.

Nato pojasni: Glavna in skoraj začasna neudobnost je, da ni dobrih potov. Drugače pa so same ugodnosti. Svet je ravnen in namaka ga nebroj potokov in mogočne reke . . . Je plodonesen, s čudežno rodovitnostjo in blagim podnebjem. Ni prevroč, a vendar dovolj topel, da raste na njemu vsakovrstno rastlinstvo tropičnega, napolitropicnega kakor tudi rastlinstvo severnega značaja.

Nato pojasni: Glavna in skoraj začasna neudobnost je, da ni dobrih potov. Drugače pa so same ugodnosti. Svet je ravnen in namaka ga nebroj potokov in mogočne reke . . . Je plodonesen, s čudežno rodovitnostjo in blagim podnebjem. Ni prevroč, a vendar dovolj topel, da raste na njemu vsakovrstno rastlinstvo tropičnega, napolitropicnega kakor tudi rastlinstvo severnega značaja.

Nato pojasni: Glavna in skoraj začasna neudobnost je, da ni dobrih potov. Drugače pa so same ugodnosti. Svet je ravnen in namaka ga nebroj potokov in mogočne reke . . . Je plodonesen, s čudežno rodovitnostjo in blagim podnebjem. Ni prevroč, a vendar dovolj topel, da raste na njemu vsakovrstno rastlinstvo tropičnega, napolitropicnega kakor tudi rastlinstvo severnega značaja.

Nato pojasni: Glavna in skoraj zač

WHAT GOES ON

By REGINA B.

A promise I made months ago to the editor of this paper has been troubling me. He had asked me to write here occasionally, and I said I would. Of course, I was flattered at the time, but later I thought what could I write that anyone would want to read? but he has seemed to expect that I would try, and so I shall.

Writing for a newspaper is different than writing to a newspaper. You do the latter when something has made you very angry, or very pleased. Some people become chronic writers to newspapers, and sometimes they are very good.

Writing for a publication is another matter, however. Although some people do not understand the difference. But the editor has to know, and that is where he has difficulties sometimes. That is, if he wants to do his job as editor.

Then there is writing about something that has been written or said. That is where the columnists come in, and it must be easy because there are so many of them. Of course, there is no rule against getting something original into your column. You're bound to do that if you're any good, and there's always the thought that what you write may be new to some of your readers. If you have any. That, after all, is the point of the whole thing.

I read an editorial recently that I want you to know about. Its heading was "The Russian Lady," and it told about some ladies discussing the shortage of commodities and what they were doing about it, such as laying in supplies, or buying only as needed, etc. The Russian lady present had lived through war and revolution and had been a refugee. This is what she said:

"For myself, I shall do nothing—nothing at all. If there is not enough, then there is not enough. What happens to one will happen to everybody. To go without what everyone is going without—that is nothing. What is really hard is to have to go without something everybody else has."

She is a very wise woman, wiser than the editor knew, I think. Because the editorial was in the Chicago Daily News.

HOW NEWS ARE MURDERED

By HAROLD PUTNAM

Kaltenborn Edits the News used to be the innocuous title of a journalist's book. But with his assault on labor standards through the courtesy of Town Hall of the Air, he's joined the ranks of those who don't "edit" so much as they "murder" the news.

When H. V. took a broadcaster's holiday and spent it maligning labor, he accomplished two bits of mayhem that may or may not have been pre-meditated. He launched the most savage crusade of the war against labor. And he made Harold Ickes sound like a chump.

Kaltenborn picked up a few paragraphs written by an obscure auto worker and brandished them as typical monkey-wrenching by organized labor. He failed to report that the same paragraphs had already been repudiated by responsible CIO officials.

He thought it evil that a Wichita union leaflet showed a typical "union worker" as prosperous and a typical "unorganized worker" as a bedraggled individual.

He found something wrong in the reluctance of 2,000 unemployed auto workers in Flint to break up their homes and leave their families for jobs in Chicago. He didn't mention that the UAW had argued against a new plant in Chicago when they'd soon be unemployed in Flint.

Following The G. M. Line

He denies that this anti-labor material was supplied him by the General Motors Corporation, but it follows the G. M. line. And it's pertinent that Kaltenborn won one of the influential moulder's of public opinion who were recently convoyed through the G. M. plant of company officials, out to convince the country that all this talk about corporate obstructionism was just more labor propaganda.

Kaltenborn's carefully-articulated but less carefully-considered words have gone screaming around the country, picked up in the Troy press of Oklahoma, echoed through the pages of the Congressional Record, mimicked by the peanut politicians who'd rather crush labor than Hitler.

GRAVY

Perhaps it is not exactly correct to say that honey is gravy, since it does not taste like gravy, but somebody is making a lot of gravy out of it. The retail price of honey has gone up about 40 per cent in one month.

Honey is a good food. The bees do not spoil it in processing as the sugar makers do with sugar. It would be a fine thing if the folks could use more honey, but the poor people will not be able to use it if the price is to stay up in the clouds.

What a pity it is that good foods, like honey and butter, should be so high-priced, while poor foods, like sugar which the folks would be better off without, should be so cheap! This kind of thing is upside down, wrong end to, and what have you.

Mr. Leon Henderson, will you not please peg the retail price of honey at about the point where it stood at the beginning of this year or earlier?

"M. P."

PROLETAREC

THE MARCH OF LABOR

Let's Not Kid Ourselves

ELLIS E. JENSEN

White man try to justify their exploitation of other races by "proving" that the white race is superior. For instance, most of us cling to the notion that the brain of the Negro is inferior to that of the white. Some years ago a professor at a prominent American University made a comparative study of white and Negro brains. He "demonstrated" that the front portion of the Negro brain is less well developed. But a university official decided to repeat the experiment. This time he took care that no one should know in advance which were the white brains and which were Negro. Under these conditions no differences whatever appeared.

This goes to show that we can prove anything we want to prove. All the formerly great German universities are now staffed with pseudo-scientists who are prepared to "demonstrate" anything the Nazi government wants. They "prove" the superiority of the German over the Pole, the Russian, or the Frenchman. Should world politics change, they will be capable of "proving" the German's superiority over the Italian or the Japanese on a half hour's notice.

We Americans have been kidding ourselves, too. We "proved" to our satisfaction that the Japanese were inferior fighting men, and that they would commit hari-kari if they attacked us. But on the proving ground of battle, one set theories about our own superiority have been rudely jolted. We sorely need more of the scientific mind, in which we relentlessly search out the facts, instead of building up magnificent delusions which do not stand up under test.

OUR WAR AGAINST HATRED

ELLIS E. JENSEN

Fear and hatred are twin emotions. A man who is afraid of his job in the midst of a depression easily falls victim to a clever propagandist who tells him his troubles are due to democracy or to his fellowmen. His fear is transformed into hatred.

When the depression began in 1929, Goebbels announced that his job was "to arouse outbursts of fury: to get masses of men on the march; to organize hatred and suspicion—all with ice-cold calculation." His record shows how well he has succeeded.

Ickes' reply, when he could have consumed the remaining seconds with a burst of his old fire, was a weak, "I don't know." And in breezed Kaltenborn with an anti-labor nightcap straight from the poll tax belt and the inner recesses of auto management.

Someone asked him what the NYA was doing for national defense, a leading question by an obvious enthusiast for the great NYA program. Ickes ducked as though the NYA had been teaching toe-dancing instead of training youth for vital roles in a nation at war.

President Needs Fighters

The final question escapes me now, but it was an opening for a vigorous enunciation of the Administration's courageous stand for the right of labor and for an appropriate thank-you for the support organized labor has been giving the Administration.

Ickes' reply, when he could have consumed the remaining seconds with a burst of his old fire, was a weak, "I don't know." And in breezed Kaltenborn with an anti-labor nightcap straight from the poll tax belt and the inner recesses of auto management.

Part of the war we are waging is to uproot the hatred and ill-will which has been sown among human beings. Hate is a poison which prevents men from enjoying healthy and satisfactory relations one with another. It causes one breakdown after another in our economic, social and political life, and makes every problem even more difficult of solution.

Hate is the evil stuff of which wars are made. Respect and good will, on the other hand, make wars silly and unnecessary.

We fight not merely to square accounts with those who attacked us, but to liberate men's minds of their fears and hatred. We are at war with a system which deliberately teaches young children in the schools to hate and despise their fellowmen, and which even tries to force the church to preach hatred from their pulpits. We fight for a way of life in which good will and co-operation between peoples and nations may be cemented in a thousand ways. When we overcome fear and hate among men, then and only then will we have a peace that will last.

President Roosevelt could use some good democrats in his Cabinet. At least, he ought to tell Ickes what all the fighting's about!—From the Progressive.

GRavy

Perhaps it is not exactly correct to say that honey is gravy, since it does not taste like gravy, but somebody is making a lot of gravy out of it. The retail price of honey has gone up about 40 per cent in one month.

Honey is a good food. The bees do not spoil it in processing as the sugar makers do with sugar. It would be a fine thing if the folks could use more honey, but the poor people will not be able to use it if the price is to stay up in the clouds.

What a pity it is that good foods, like honey and butter, should be so high-priced, while poor foods, like sugar which the folks would be better off without, should be so cheap!

This kind of thing is upside down, wrong end to, and what have you.

Mr. Leon Henderson, will you not please peg the retail price of honey at about the point where it stood at the beginning of this year or earlier?

"M. P."

Labor

Labor Secretary Perkins reported

hourly earnings of wage earners in manufacturing industries rose 1.5 per cent to a new high of 78.1 percent.

15 percent above the same time last year. Average hours worked per week (40.3 hours) were 4 percent above last year and weekly earnings (\$32.81), 2 percent higher.

FAREWELL—I HOPE NOT FOR EVER

Our Slovene Labor Center is the one institution that I do not like to leave behind upon going into the United States Army. Slovene Labor Center is a true Slovene community gathering place which really serves our people and their friends. It is for this reason I am happy to have been able to work with the people who had Center at heart. It is something to be able to say that the building is free of debt. Proletarec and Prosvetna matice really have a roof over their heads. When traveling around the United States I shall be looking for that kind of a Center because I know that it will be there that I shall receive the best treatment, and the needs of myself will be best served. It is and will be our second home. Of course there is no place like home. Boys who have the opportunity to serve their country should visit the Slovene Dom in the town where they happen to be for they will not be sorry. I have experienced and I know. The parents should call their attention to this point when writing to their sons in camp.

May I restate the jest of the letter written to the president of the Slovene Labor Center. It was a pleasure to work with the members of the board of directors, and I want to thank you for all past favors. I certainly do appreciate them.

Yours for Victory,

Oscar B. Godina.

MANPOWER MOBILIZATION

Of course must Americans will deny the charge of "regimentation" when that word is used to describe Federal Securities Administrator McNutt's plan for labor mobilization. But pin down for a definition of their own and they'll hedge.

What McNutt proposes has all the earmarks of the same brand of totalitarian control about which we read so much when it was adopted by Hitler's Germany. Insist upon the similarity and loyal Americans will find out. They'll tell you that—

Regimentation of workers in Germany means slavery. In America it will mean a temporary sacrifice that must and should be made for the preservation of freedom.

We assert that here is a good answer. If it is necessary for us to surrender our liberties for a period of years in order that democracy may be the way of life for evermore, that's a good bargain.

But is that what the war is going to mean to us? Even if we win in the end and establish "our way of life" throughout the world, will our way be the way of freedom?

It is easy for us to ask the question. But the answer must be supplied by the people of this generation. And, thus far, we see no trend that bids us hope and confident.

Together with the story of McNutt's proposal — which war may force this nation to adopt—we read of how the private owners of industry, who have always profited by exploiting human labor, are still permitted to play their individualistic game. And that's bad.

If we are to sacrifice together, then none should profit from our sacrifices. If we are to forego our freedom to live and work where we desire, then the private profit system should be ended forthwith.

That we Americans have a feeling of racial superiority is clear when the treatment of Negroes is taken into consideration. For example —

From both Detroit and Philadelphia comes stories of how Federal housing units, constructed for the announced use of Negro families, were later turned over to whites.

More recently has come the "blood bath" episode to outrage Negro sensibilities and make them doubt whether this country, for which they are asked to do their share of sacrificing, is, after all, theirs.

In response to an appeal from the Red Cross for donors of blood to be stored away for emergency transfusions, many Negroes gave of their life fluid. Then, however, it has been announced that the Negro blood, like the Negroes themselves, is to be segregated. That is, no white person will be given a "shot" of blood from Negro veins.

We fight not merely to square accounts with those who attacked us, but to liberate men's minds of their fears and hatred. We are at war with a system which deliberately teaches young children in the schools to hate and despise their fellowmen, and which even tries to force the church to preach hatred from their pulpits. We fight for a way of life in which good will and co-operation between peoples and nations may be cemented in a thousand ways. When we overcome fear and hate among men, then and only then will we have a peace that will last.

President Roosevelt could use some good democrats in his Cabinet. At least, he ought to tell Ickes what all the fighting's about!—From the Progressive.

GRavy

Perhaps it is not exactly correct to say that honey is gravy, since it does not taste like gravy, but somebody is making a lot of gravy out of it. The retail price of honey has gone up about 40 per cent in one month.

Honey is a good food. The bees do not spoil it in processing as the sugar makers do with sugar. It would be a fine thing if the folks could use more honey, but the poor people will not be able to use it if the price is to stay up in the clouds.

What a pity it is that good foods, like honey and butter, should be so high-priced, while poor foods, like sugar which the folks would be better off without, should be so cheap!

This kind of thing is upside down, wrong end to, and what have you.

Mr. Leon Henderson, will you not please peg the retail price of honey at about the point where it stood at the beginning of this year or earlier?

"M. P."

Labor

Labor Secretary Perkins reported hourly earnings of wage earners in manufacturing industries rose 1.5 per cent to a new high of 78.1 percent. 15 percent above the same time last year. Average hours worked per week (40.3 hours) were 4 percent above last year and weekly earnings (\$32.81), 2 percent higher.

— R. L. A.

Labor's 40-hour Victory

American workers were not the only victors when the United States Senate, by a voice vote, rejected an attempt to repeal the national 40-hour work week law.

Civilization itself gained with that action. For by it a principle of human relations was bolstered more firmly than before. Vastly more important than the rate of pay is the number of hours of service which a worker shall be required to give. Wages, in themselves, may mean very little. Gains in the pay envelope may be lost quickly by a rise in prices. But an hour of leisure is an hour of life. Once established as a basic right of labor, the short work week is a permanent gain to the present and future generations.

We are not trying to leave the impression that 40 hours' work per week answers all questions. Indeed, right now is a time when workers must and do work longer hours. Moreover, at some future time, as in the past there may be millions of workers who find themselves denied the right to work at all. But the very fact that a standard has been established is a foundation from which labor may fight for still further advantages.

Socialists and other students of economics have pointed out the woeful waste of human effort which the private profit system entails. When, perhaps sooner than many people imagine, the waste of "free" competition is replaced by the planned economy which already is being forced upon us by the pressure of war needs, Labor can demand that unemployment cease.

Then, with every able person assisting in the useful work of the world, hours can be reduced far below the 40 that reactionaries now find so distasteful.

And the future demands of Labor for more leisure can be made more logically because the Senate refused to vote the 40-hour week principle out of the American way of life.

—Reading Labor Advocate.

WHO FINANCES COUGHLIN?

The maintenance of a large paper, with a large press run, requires large sums of money. In the light of the seditious nature of the Coughlin propaganda, it is appropriate to ask: Who Finances Coughlin? Social Justice operates through a number of organizations, one for the paper, one for the former radio programs, etc. An investigation several weeks ago by the Michigan Unemployment Insurance Board revealed that one such Coughlin front, the Radio League of the Little Flower, had paid over to his parish more than \$1,548,658. What are the financial sources of the Social Justice newspaper, of the National Union for Social Justice and the Christian Front?

Recent legislation gives the Federal Government the power to unearth such information. This should be used soon.

—The New Leader.

LET'S BE FAIR

A man whose wages are a dollar an hour gets \$